

MATERIAŁY ZACHODNIOPOMORSKIE

Rocznik Naukowy Muzeum Narodowego w Szczecinie

Nowa Seria

tom IX
2012

zeszyt 1
Archeologia

Szczecin 2013

Redaktor naczelny wydawnictw Muzeum Narodowego w Szczecinie
Lech Karwowski

Redakcja naukowa tomu
Anna B. Kowalska, Krzysztof Kowalski, Dorota Kozłowska,
Bartłomiej Rogalski

Redakcja wydawnicza
Izabela Krupa

Korekta
Izabela Krupa

Tłumaczenia
na język angielski Tomasz Borkowski
z języka rosyjskiego Marija Orzechowska

Recenzenci
prof. dr hab. Grzegorz Domański, prof. dr hab. Wojciech Dzieduszycki

Adres Redakcji
Muzeum Narodowe w Szczecinie
70-561 Szczecin, ul. Staromłyńska 27
tel. (+48) 91 431 52 02
fax (+48) 91 431 52 04

Projekt okładki
Waldemar Wojciechowski

Skład i druk
XPRESS Sp. z o.o.

ISSN 0076-5236

© Copyright by Muzeum Narodowe w Szczecinie and Authors

Szczecin 2013

SPIS TREŚCI

STUDIA I MATERIAŁY

Radosław Tomaszewski

- Grociki krzemienne z młodszego neolitu i początków epoki brązu
z terenu Dolnego Nadodrza 7
Flint arrowheads from the younger Neolithic and the beginning of the Bronze Age
from the lower Odra River area 50

Dorota Kozłowska

- Osada ludności kultury łużyckiej w Deszcznie, pow. Gorzów Wielkopolski 51
The settlement of the Lusatian culture in Deszczno, Gorzów Wielkopolski district 100

Milena Teska

- Osady kultury oksywskiej z prawobrzeżnego dolnego Powiśla 101
The Oksywie culture settlement on the right bank of the lower Vistula River 125

Bartłomiej Rogalski, Sebastian Messal

- Frühe Slawen im Pyritzer Land. Erste Ergebnisse
eines interdisziplinären Forschungsvorhabens 127
The early Slavs in the Pyrzyce Region. The first results of the interdisciplinary research 205
Wczesni Słowianie w rejonie Pyrzyc. Pierwsze rezultaty badań interdyscyplinarnych 206

Kamil Kajkowski, Paweł Szczepanik

- Drobna plastyka figuralna wczesnośredniowiecznych Pomorzan 207
The small figural art of early medieval Pomeranians 247

Mieczysław Jusza

- Wrak wczesnośredniowiecznej łodzi wydobytej z Dziwny w okolicy Srebrnego
Wzgórza w Wolinie 249
The wreck of an early medieval boat extracted from the Dziwna Strait near Srebrne Wzgórze
(Silver Hill) in Wolin 268

Paweł Kucypera, Tomasz Kurasiński, Piotr Pudło

- Wczesnośredniowieczne miecze ze zbiorów Muzeum Narodowego
w Szczecinie w świetle ponownej analizy typologiczno-chronologicznej
i technologicznej (część 2) 269
Early medieval swords from the collection of the National Museum in Szczecin
in the light of a new typological-chronological and technological analysis (part 2) 296

Wojciech Konopka

- Szczecińskie miejsca straceń na tle obiektów jurysdykcji karnej
w Europie Środkowej. Próba lokalizacji wybranych obiektów z XIII–XIX wieku 297
Szczecin places of execution against the background of criminal jurisdiction devices
in Central Europe. An attempt to locate selected objects from the 13th–19th centuries 315

Andrzej Zyśko	
Stylusy ze Stargardu źródłem znajomości pisma w średniowiecznym mieście	317
Styluses from Stargard as a source of knowledge on literacy in a medieval town	348
Maciej Gibczyński, Grzegorz Kurka, Anna Uciechowska-Gawron	
Historia znikania. Losy wiejskich kościołów i cmentarzy	
na przykładzie Gostynia w gminie Świerzno	349
A history of disappearing. The fate of rural churches and cemeteries	
with the example of Gostyń, Świerzno commune	373
Дмитрий Олегович Осипов, Валентин Енисеевич Соболев	
Коллекция кожаной обуви из раскопок в Смоленске	375
Leather footwear from excavations in Smolensk	404
Obuwie skórzane z wykopalisk w Smoleńsku	405
Mieszko Pawłowski	
Siedemnastowieczny skarb monet zachodniopomorskich z Choszczna	407
17 th -century hoard of Western Pomerania coins from Choszczno	454
ODKRYCIA	
Sebastian Messal, Bartłomiej Rogalski	
Wstępne wyniki prospekcji archeologicznej koryta Małej Iny	
w miejscowości Lubianka, gm. Pełczyce, pow. Choszczno	
Preliminary results of archaeological prospection in the riverbed the Little Ina in Lubianka,	
Pełczyce commune, Choszczno district	455
Tomasz Galewski, Andrzej Kuczkowski	
Ślady osadnictwa kultury pomorskiej oraz wczesnośredniowiecznej	
na stanowisku 3 w Konikowie (gm. Świeszyno, pow. Koszalin)	
Traces of settlement of pomeranian and early medieval culture in Konikowo, site 3,	
Świeszyno commune, Koszalin district	469
Anna Bogumiła Kowalska, Dorota Kozłowska	
Osada w Wełtyniu, gm. Gryfino, stanowisko nr 11 (AZP 34-05/120)	
The settlement in Wełtyń, Gryfino commune, site No. 11 (AZP 34-05/120)	507
Andrzej Janowski	
Średniowieczna antropomorficzna szlufka do pasa z Wolina	
A medieval anthropomorphic belt loop from Wolin	517
Sławomir Słowiński	
Wyniki badań sondażowo-wiertniczych przeprowadzonych na stanowisku nr 3	
w Korytowie, gm. Choszczno	
The results of test drilling conducted on site No. 3 in Korytowo, Choszczno commune	521

Michał Grabowski, Aleksander Ostasz Drewniana tylnica z terenu „Gazoportu” w Świnoujściu Wooden sternpost from the LNG area in Świnoujście	535
Michał Grabowski, Aleksander Ostasz Ster zawiasowy z terenu portu w Szczecinie Hinged rudder from port area in Szczecin	545
RECENZJE I OMÓWIENIA	
Krzysztof Kowalski Anna Bogumiła Kowalska, Marek Dworaczyk, <i>Szczecin wczesnośredniowieczny, Nadodrzańskie Centrum, „Origines Polonorum”</i> , Warszawa 2011, t. 5, 595 s., ISBN 978-83-7436-271-9	555
Anna B. Kowalska Joanna Fonferek, Mirosław Marcinkowski, Urszula Sieńkowska, <i>Elbląg – życie codzienne w porcie hanzeatyckim / Elbląg – everyday life in the Hanseatic port</i> , Elbląg 2012, 180 s., ISBN 978-83-7789-141-4	557
Anna B. Kowalska <i>Ze studiów nad wczesnośredniowiecznym Pomorzem</i> , „Acta Archaeologica Lodziensia” 58, red. Witold Świątosławski, Łódź 2012, 192 s., ISSN 0065-0986	559
Anna B. Kowalska Joanna Wojtkowiak, <i>Skandynawskie wpływy kulturowe w Wolinie (IX–XI wiek)</i> , Wrocław 2012, 162 s., ISBN 978-83-935760-3-6	561
Anna B. Kowalska Błażej M. Stanisławski, <i>Garniarstwo wczesnośredniowiecznego Wolina</i> , Wrocław 2012, 254 s., ISBN 978-83-89499-80-8	562
Anna B. Kowalska Małgorzata Grupa, <i>Wélniane tekstylia pospólstwa i plebsu gdańskiego (XIV–XVII w.) i ich konserwacja</i> , Toruń 2012, 346 s., ISBN 978-83-231-2859-5	563
Anna B. Kowalska Mateusz Bogucki, Beata Jurkiewicz (red.), <i>Janów Pomorski stan. 1. Wyniki ratowniczych badań archeologicznych w latach 2007–2008. Tom I, cz.1: Od paleolitu do wczesnego okresu wędrówek ludów; Janów Pomorski stan. 1. Wyniki ratowniczych badań archeologicznych w latach 2007–2008. Tom I, cz. 2: Od późnego okresu wędrówek ludów do nowożytności; Janów Pomorski stan. 1. Wyniki ratowniczych badań archeologicznych w latach 2007–2008. Tom I, cz. 3: Wyniki ratowniczych badań archeologicznych w latach 2007–2008. Analizy</i> , Elbląg 2012 (Studia nad Truso; t. 1), ISBN 978-83-63016-12-8	564
Anna B. Kowalska Karol Kwiatkowski (red.), <i>Badania zachodniej części kwartalu V</i> , Stargard 2012, 298 s. (Archeologia Stargardu; t. 1). ISBN 978-83-61456-56-8; ISSN 2299-6389	565

Anna B. Kowalska Antoni Porzeziński, <i>Osadnictwo ziemi cedyńskiej we wczesnym średniowieczu. Archeologiczne studium osadnicze</i> , Chojna 2012, 135 s. (Terra Incognita; t. 3), ISBN 978-83-932245-3-1	567
Anna B. Kowalska Grażyna Nawrońska, <i>Początki Elbląga w świetle źródeł archeologicznych</i> , Elbląg 2012, 210 s., ISBN 978-83-935048-0-0	568
Anna B. Kowalska <i>Zaginione – Ocalone. Szczecińska kolekcja starożytności pomorskich / Lost – Saved. The Pomerania Antiquities Collection of Szczecin</i> , Krzysztof Kowalski, Dorota Kozłowska-Skoczka (red.), Szczecin 2012, 392 s., ISBN 978-83-63365-20-2	570
Marta Kurzyńska Materiały do bibliografii archeologii Pomorza Zachodniego za 2011 rok. Suplement	571
Marta Kurzyńska Materiały do bibliografii archeologii Pomorza Zachodniego za 2012 rok	577
Indeks nazw geograficznych 2011. Suplement	604
Indeks nazw geograficznych 2012	605
KRONIKA Niecodzienna uroczystość w Muzeum Narodowym w Szczecinie	607
Międzynarodowe Spotkania Interdyscyplinarne „Motywy Przez Wiek” Motyw głowy w perspektywie porównawczej, Bytów 13–14 kwietnia 2012	610
XI Sesja Centrum Archeologii Średniowiecza i Nowożytności UMK w Toruniu „Rodzime i obce. Rzeczy i idee w kulturze średniowiecza i czasów nowożytnych” Małkocin 9–11 maja 2012	614
Child and childhood in the light of archeology – problems and research perspectives Warsztaty Archeologii Dzieciństwa, Małkocin 5–6 listopada 2012	616
Pocztówka wysłana w przyszłość	618
Zaginione – Ocalone. Szczecińska kolekcja starożytności pomorskich	622
Grobowce megalityczne Pomorza Zachodniego. Program badawczo-konserwatorski	625
Alicja Hamling (29 sierpnia 1928 – 28 czerwca 2011)	630

Sławomir Słowiński

**Wyniki badań sondażowo-wiertniczych przeprowadzonych
na stanowisku nr 3 w Korytowie, gm. Choszczno**
**The results of test drilling conducted on site No. 3 in Korytowo,
Choszczno commune**

Dział Archeologii Muzeum Narodowego w Szczecinie, działając na zlecenie Wojewódzkiego Zachodniopomorskiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie, przeprowadził w dniach 3–5 sierpnia 2010 roku weryfikacyjne badania sondażowo-wiertnicze na stanowisku nr 3 (AZP 36-15/4) w Korytowie, gm. Choszczno. Stanowisko to zostało wprowadzone do obiegu naukowego przez Ryszarda Wołągiewicza, który podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych w maju 1960 roku na powierzchni regularnego wyniesienia w kształcie ściętego stożka, usytuowanego na półwyspie wcinającym się w Jezioro Korytowskie, znalazł dwa ułamki brzuśców ceramiki wczesnośredniowiecznej oraz bryłkę polepy. Na tej podstawie uznał, że *niewątpliwie mamy do czynienia z nieznanym dotąd grodziskiem stożkowatym z wczesnego średniowiecza* (Wołągiewicz 1960, 627). Obiekt został wpisany w 1970 roku do katalogu stanowisk archeologicznych objętych rejestrem zabytków nieruchomych w Polsce pod numerem 643 jako grodzisko stożkowate (Jaskanis 1998, 57, poz. 1041).

Miejscowość Korytowo znajduje się na zachodnim krańcu Pojezierza Choszczeńskiego, będącego częścią Pojezierza Zachodniopomorskiego. Jest to wąski pas terenu pomiędzy dolinami górnej Płoni a górnej Iny, gdzie wały morenowe zmieniają swój kierunek z równoleżnikowego na północno-wschodni, a jeziora nie osiągają większych rozmiarów (Kondracki 1981, 281).

Obiekt znajduje się na zachodnim krańcu miejscowości, na cyplu wrzynającym się w wody Jeziora Korytowskiego, w odległości około 50 m od dworu (ryc. 1). Jest to wyniesienie o wysokości przekraczającej 7 m, regularne, o dwóch wyraźnych tarasach, na których wytyczono alejki. Powierzchnia szczytu jest płaska, w rzucie owalna o wymiarach około 40 × 35 m. Stoki są strome. Na szczycie znajduje się spory plac wyłożony cegłami, przylegający do dawnej lodowni wybudowanej na wschodnim stoku grodziska. Obecnie obiekt znajduje się w obrębie założenia parkowego (ryc. 1–2, 5–6).

Stanowisko nr 3 zostało wcześniej dwukrotnie poddane badaniom weryfikacyjnym. W 1969 roku przeprowadzono badania sondażowe. Wykonano wówczas dwa niewielkie wykopy ($1 \times 0,5$ m) usytuowane w południowo-zachodniej partii stożka (sondaż nr 1) oraz u południowo-zachodniej podstawy stożka (sondaż nr 2). W obu wykopach odkryto w ich stropie brunatną próchnicę, przy czym w sondażu 2 była to warstwa nadcalcowa. W sondażu 1 niżej zalegała zbita glina z domieszką piasku, o miąższości 80 cm. Calec w obydwu przypadkach stanowiła żółta glina. Z obu sondaży nie pozyskano materiału zabytkowego.

Kolejne badania przeprowadzono w 1980 roku, polegały na przecięciu stanowiska dwoma prostopadłymi liniami wierceń liczącymi w sumie 52 odwierty. Wykazały dość jednolitą stratyfikację nasypu stożka. Postępując od dołu, można wymienić następujące warstwy: czarna próchnica – próchnica pierwotna; brązowa próchnica; szara próchnica; piasek z próchnicą – właściwy nasyp stożka; brunatna próchnica – humus.

U podstawy stożka wyróżniono niewielkie przegłębienia wypełnione brązową próchnicą z piaskiem, interpretowane przez autora sprawozdania jako zasypisko fosy. Podczas badań sondażowych nie pozyskano materiału zabytkowego. Obydwa badania przeprowadził zespół ówczesnej Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ Oddział w Szczecinie pod kierunkiem dr. Eugeniusza Cnotliwego. Ich wyniki zostały zaprezentowane łącznie w jednym opracowaniu (Cnotliwy 1980) (ryc. 2).

Podczas obecnych badań zrealizowano również dwie linie wierceń (oś nr III i IV), którymi przecięto nawarstwienia stożka (zdecydowano się na kontynuację numeracji osi wierceń i sondaży, nawiązując do starszych badań). Rezultaty analizy wyników wierceń zadecydowały o lokalizacji sondażu (nr 3).

Osie wierceń zlokalizowano prostopadle do siebie, z obroceniem o około 45° w stosunku do wcześniej zrealizowanych, z pewnym przesunięciem, w taki sposób, że omijały centrum nasypu. Było to spowodowane zagospodarowaniem tej partii terenu (klomby, żywopłoty itp.), która mogłaby ulec zniszczeniu. Należy podkreślić bardzo duże zmiany na stanowisku, które nastąpiły w ciągu trzydziestu lat od ostatnich badań. Jest to obecnie uporządkowany park, z wytyczonymi alejkami, zadbanymi trawnikami i infrastrukturą typową dla tego rodzaju założeń.

Nawarstwienia rozpoznane w toku wierceń w generaliach pokrywały się z wydzielonymi podczas wcześniejszych badań. Pod współczesnym humusem – szarą próchnicą – występowała brązowa próchnica z domieszką piasku, a niżej zalegała żółta, spiaszczona glina z niewielką domieszką brązowej próchnicy. W kilku odwiertach natrafiono na poziom próchniczny interpretowany jako próchnica pierwotna. Na stoku północnym, pod humusem natrafiono jednakże na gruby pokład (miejscami przekraczający 1,5 m miąższości) czarnej próchnicy z domieszką grubego gruzu ceglanego. Jest to współczesne podsypywanie tej

partii terenu przez obecnych właścicieli. Charakter warstwy, zwłaszcza obecność dużych fragmentów gruzu, a miejscami całych cegieł, bardzo utrudniała prace, w niektórych partiach wręcz uniemożliwiła dowiercenie się do calca. W odwiertach nr 5 i 6 osi wierceń nr III stwierdzono warstwę zawierającą polepę i węgielki drzewne, które wystąpiły na znacznej głębokości, poniżej spągu typowej dla tego stanowiska sekwencji nawarstwień. Zdecydowało to o założeniu sondażu właśnie w tym miejscu.

Sondaż nr 3 został wytyczony na wysokości odwiertu nr 6 osi III wierceń, w odległości 1 m od brukowanej ścieżki okalającej szczyt wzniesienia i 0,5 m od wyłożonego cegłami placu znajdującego się we wschodniej partii szczytu. Miał wymiary: 2 m po linii wschód–zachód i 1 m po linii północ–południe (ryc. 2, 3a–b, 7–8). W sondażu odkryto następujące nawarstwienia:

- szarą próchnicę o miąższości około 10 cm bez materiału zabytkowego (współczesny humus);
- brązową próchnicę z domieszką żółtej gliny o miąższości około 20 cm, z fragmentem ceramiki późnośredniowiecznej i ceramiki nowożytnej (nr inw. 1/K-D/M);
- żółtą glinę z niewielką domieszką brązowej próchnicy oraz węgielkami drzewnymi o miąższości około 0,55 m, zawierającą kilka ułamków naczynia (?) z kulistym dnem, amorficzny ułamek cegły, pojedyncze bryłki węgla drzewnych oraz kości zwierzęce (nr inw. 2/K-D/M);
- żółty, gliniasty piasek z niewielką domieszką jasnoszarej próchnicy, z dwiema smugami spalenizny (pozostałości po spalonych belkach?) o miąższości około 0,55 m, z materiałem zabytkowym: fragmentem brzegu naczynia późnośredniowiecznego, brył polepy z czytelnymi odciskami kołków konstrukcyjnych (nr inw. 4/K-D/M);
- żółty, gliniasty piasek z niewielką domieszką jasnoszarej próchnicy i równomiernie rozmieszczonymi węgielkami drzewnymi i drobnymi bryłkami polepy o miąższości około 0,8 m, z nielicznym materiałem zabytkowym (dwa ułamki ceramiki późnośredniowiecznej, fragmenty dużych rozmiarów gwoźdźca(?), haka(?) budowlanego, fragment cegły, drobne bryłki polepy, węgielek drzewny i kości zwierzęce, nr inw. 3/K-D/M);
- pomarańczową polepę zbudowaną z dużych brył z odciskami palików drewnianych oraz z miału bardzo drobnych fragmentów o miąższości około 10 cm, która nakrywała konstrukcję z kamieni polnych; nie zawierała materiału zabytkowego;
- pasma spalenizny będące prawdopodobnie pozostałościami po spalonych belkach o średnicach zbliżonych do 0,1 m, bez materiału zabytkowego;
- szarą próchnicę o miąższości przekraczającej 0,15 m, bez materiału zabytkowego;
- warstwę calcową w stropie w postaci jasnożółtej, spiaszczonej gliny.

Na tym poziomie zakończono eksplorację w sondażu nr 3. Przerwano ją z powodu uznania wyznaczonych w jego obrębie nawarstwień za fragment konstrukcji większych rozmiarów, wykraczających znacznie poza obręb sondażu i niemożliwej do wyeksplorowania w momencie prowadzenia prac. Jest to prawdopodobnie fragment rozwaliska wschodniej ściany budowli drewniano-glinianej (szachulcowej?), o nieznanych rozmiarach, wzmocnionej kamieniami. Do jej budowy używano także cegieł, o czym świadczą dwa fragmenty o wymiarach $135 \times 90 \times ?$ mm. Chronologia tej konstrukcji, jak można sądzić z pozyskanych nielicznych fragmentów ceramiki wypalanej wyłącznie w atmosferze redukcyjnej, prawdopodobnie zamyka się w obrębie XIV, ewentualnie w końcu XIII wieku.

Miejscowość Korytowo jest obecna w źródłach od 1237 roku, kiedy książę wielkopolski Władysław Odonic nadał joannitom bardzo rozległe tereny na obszarze dzisiejszego powiatu choszczeńskiego, i dość często była przedmiotem zainteresowania badaczy różnych dziedzin nauki (Goltz 1885, 437; Wedel 1894, 247; Helmigk 1929; Kulke 1935, 40–43; Furian, 1936). Dopiero jednak w latach 60. i 70. XX wieku doczekała się badań terenowych. Obejmowały one jednak głównie założenie pałacowe, z marginalnym tylko zainteresowaniem stanowiskami archeologicznymi, które wynikało przeważnie z ich powiązania z obiektami architektonicznymi¹. W latach 90. Korytowo nadal przyciągało uwagę badaczy (Kalita-Skwirzyńska 1995). W 1993 roku wykonano archeologiczne badania powierzchniowe w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (arkusz 36–15, stan. nr 3 w miejscowości, nr 4 na arkuszu, badania zrealizował zespół pod kierunkiem Eugeniusza Wilgockiego). W rezultacie zaowocowało to powstaniem opracowania podsumowującego wyniki dotychczasowych badań archeologiczno-architektonicznych założenia pałacowego (Nekanda-Trepka 2004, 325–334). Autor stwierdza tam, że obecna bryła obiektu zawiera w sobie starsze elementy, których powstanie można datować na schyłek 1. połowy XV wieku (po 1440 roku) i łączy ich budowę z rodziną Goltzów, wymienianą w tym właśnie roku jako właścicieli Korytowa. Nie byłaby to więc fundacja joannicka, a nawet wedlowska². Źródła historyczne wymieniają Korytowo wielokrotnie w ciągu XIII i XIV wieku, tak że nie ulega wątpliwości, że jakaś budowla wówczas musiała istnieć. Jest rzeczą dyskusyjną, czy starsze relikty zostały rozebrane podczas gotyckiej rozbudowy obiektu, czy znajdowały się w innym miejscu na terenie miejscowości, czy też ich relikty kryje nasyp usy-

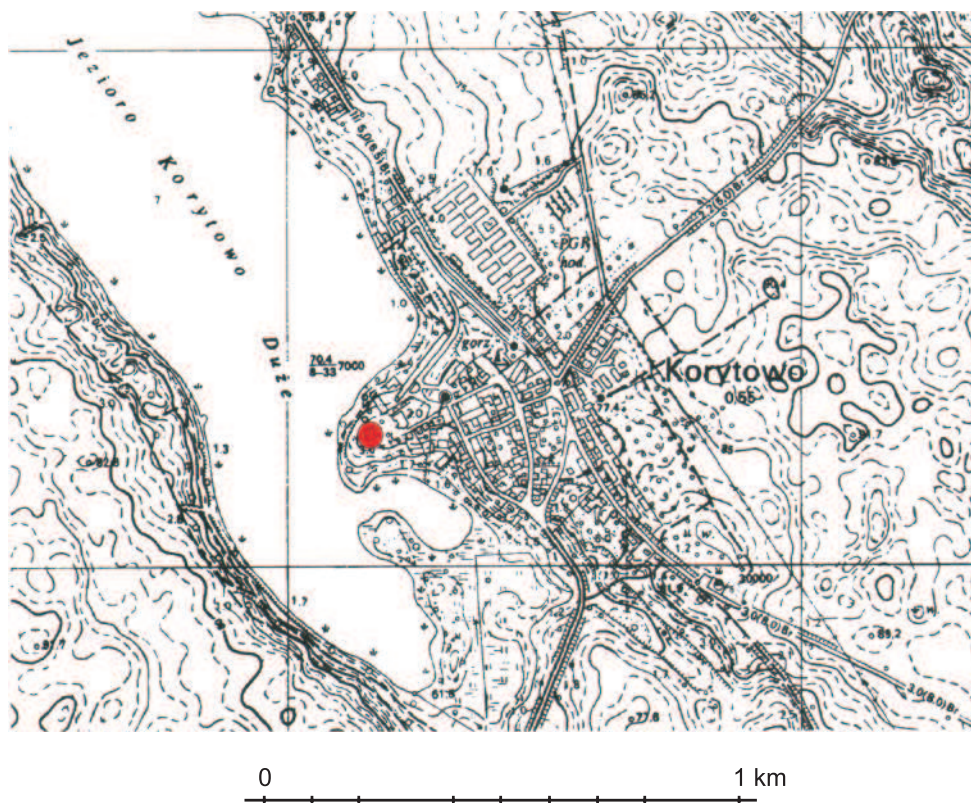
¹ Wołgiewicz 1960, 627; 1976, 10, 28; Radacki 1976, 109, 257–258; Rymar 1976, 42; Tracz 1978; Gwiazdowska-Paszowska 1979; Nekanda-Trepka 1979; Wilgocki 1979; Cnotliwy 1980.

² Wedlowie byli właścicielami Korytowa po joannitach, prawdopodobnie od 1269 r. (Rymar 2003, 97).

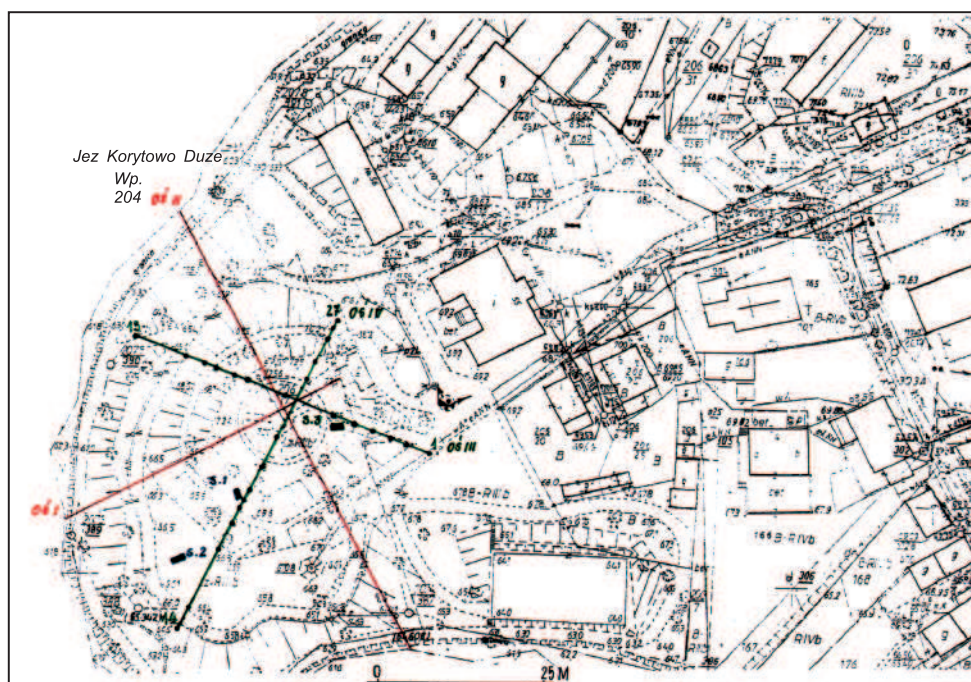
tuowany w obrębie obecnego założenia parkowego, bezpośrednio na południe od dzisiejszego dworu. To zagadnienie mogą wyjaśnić tylko stacjonarne badania wykopaliskowe. Nie ulega natomiast wątpliwości, że obiekt określany jako stanowisko nr 3 w Korytowie nie jest wczesnośredniowiecznym grodziskiem, nie jest także nowożytnym nasypem widokowym, lecz późnośredniowiecznym grodziskiem stożkowatym. Jest on zresztą doskonale widoczny na widoku Korytowa zamieszczonym w *Topografii Matthäusa Meriana* z około 1650 roku. Już wówczas został tam określony jako Luftgarten (ryc. 4. litera E). Prawdopodobnie w pewnym momencie jego powierzchnię przekształcono, formując czytelne do niedawna tarasy na wzór innych obiektów tego typu, obecnych w ówczesnych założeniach parkowych.

Reasumując, stanowisko nr 3 w Korytowie jest późnośredniowiecznym grodziskiem stożkowatym. W jego obrębie natrafiono na relikty obiektu w postaci, być może, wieży mieszkalnej, wzniesionej zapewne w konstrukcji szkieletowej. Na obecnym, wstępnym etapie badań nie można stwierdzić, czy uchwycono założenie już joanickie (czyli z okresu pomiędzy 1237 a 1269 rokiem), czy wedłowski (po 1269 roku). Nieliczny materiał zabytkowy nie upoważnia do tak szczegółowych określeń. Samo grodzisko zostało mocno powierzchniowo przekształcone, po raz pierwszy prawdopodobnie w XVII wieku (na rycinie Meriana ma regularne tarasy upodabniające go do parkowych miejsc widokowych), a po raz kolejny w czasach obecnych, kiedy uporządkowano teren i nadsypano znaczne ilości ziemi, zwłaszcza od strony północnej.

mgr Sławomir Słowiński
Muzeum Narodowe w Szczecinie
Dział Archeologii
ul. Staromłyńska 27
70-561 Szczecin
s.slowinski@muzeum.szczecin.pl

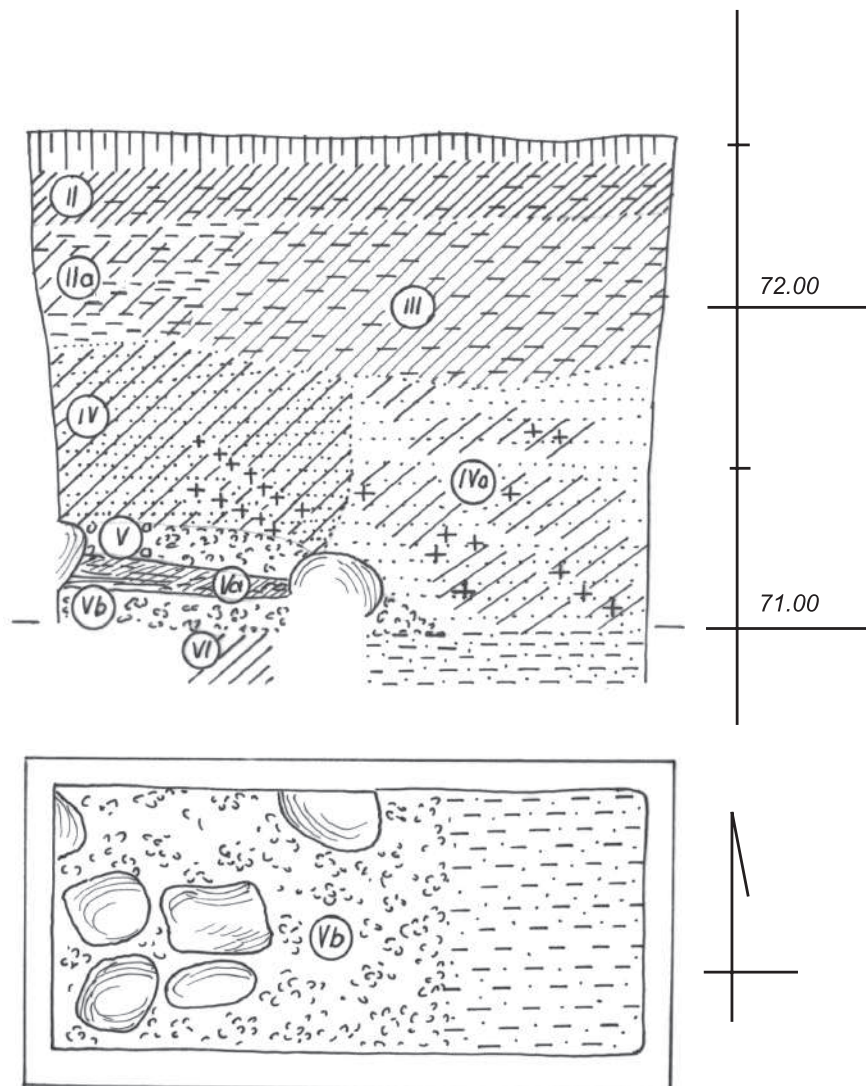

Ryc. 1. Lokalizacja stanowiska na mapie w skali 1:10 000, oprac. S. Słowiński
Fig. 1. Site location on the 1:10,000 map, prepared by S. Słowiński

Ryc. 2. Lokalizacja stanowiska na planie w skali 1:500 z zaznaczonymi osiami odwiertów i lokalizacją sondażu (z badań w latach: 1969 – sondáže 1 i 2 (kolor niebieski); 1980 – osie odwiertów I i II (kolor czerwony); 2010 – sondaż 3 i osie odwiertów III i IV (kolor zielony), oprac. S. Słowiński

Fig. 2. Site location on the 1:500 plan with marked drilling axes and test trenches location (from research in the years: 1969 – test trenches 1 and 2 (blue); 1980 – drilling axes I and II (red); 2010 – test trench 3 and drilling axes III and IV (green), prepared by S. Słowiński

Ryc. 3. Sondaż nr 3: a – profil północny; b – rzut na poziomie warstwy Vb i stropu calca, rys. S. Słowiński. Legenda: 1 – humus; 2 – szara próchnica; 3 – brązowa próchnica; 4 – piasek; 5 – glina; 6 – polepa; 7 – spalone belki; 8 – węgielki; 9 – kamień

Fig. 3. Test trench No. 3: a – north section; b – plan on the level of layer Vb and top of natural, drawing S. Słowiński. Legend: 1 – topsoil; 2 – grey humus; 3 – brown humus; 4 – sand; 5 – clay; 6 – scorched clay; 7 – burnt beams; 8 – charcoal; 9 – stone

Ryc. 4. Widok Korytowa na rycinie z połowy XVII wieku wg Meriana. Grodzisko oznaczono literą E, oprac. S. Słowiński
Fig. 4. A view of Korytowo on an illustration from the mid-17th century after Merian. The stronghold marked with the letter E, prepared by S. Słowiński

Ryc. 5. Widok grodziska od strony południowo zachodniej, fot. S. Słowiński
Fig. 5. A view of the stronghold from the south-west, photo S. Słowiński

Ryc. 6. Widok grodziska od strony południowej, fot. S. Słowiński
Fig. 6. A view of the stronghold from the south, photo S. Słowiński

Ryc. 7. Sondaż nr 3, profil północny, widok od południa, fot. S. Słowiński
Fig. 7. Test trench No. 3, north section, view from the south, photo S. Słowiński

Ryc. 8. Sondaż nr 3, zbliżenie konstrukcji na dnie sondażu, widok od zachodu, fot. S. Słowiński
Fig. 8. Test trench No. 3, close-up of the construction on the bottom of the trench, a view from the west, photo S. Słowiński

Literatura

Cnotliwy E.

1980 *Korytowo, gm. Choszczno, stan. 3*, maszynopis w archiwum WZKZ w Szczecinie.

Furian H.G.

1936 *Kurtow 1236–1936*, maszynopis w posiadaniu Sławomira Słowińskiego.

Goltz F. von

1885 *Nachrichten über Die Familie der Grafen und Freiherrn von Goltz*, Strassburg.

Gwiazdowska-Paszkowska M.

1979 *Dwór w Korytowie*, maszynopis w archiwum WZKZ w Szczecinie.

Helmigk H.J.

1929 *Markische Herrenhauser aus alter Zeit*, Berlin.

Kalita-Skwirzyńska K.

1995 *Korytowo – kościół filialny pw. św. Stanisława Kostki*, maszynopis w archiwum WZKZ w Szczecinie.

Kulke E.

1935 *Die mittelalterlichen Burgenlagen der Mitteren Ostmark*, Frankfurt an Oder.

Jaskanis D.

1998 *Katalog stanowisk archeologicznych objętych rejestrem zabytków nieruchomych w Polsce* (stan z końca 1993 roku), Warszawa.

Kondracki J.

1981 *Geografia fizyczna Polski*, wyd. 4, Warszawa.

Merian M.

1652 *Topografia electoratus Brandenburgii et ducatus Pomeraniae*, Frankfurth.

Nekanda-Trepka J.

1979 *Korytowo, dwór, woj. gorzowskie, badania architektoniczne PP PKZ o/Szczecin*, maszynopis w archiwum WZKZ w Szczecinie.

2004 *Późnogotycki i renesansowy dwór w Korytowie. Próba rekonstrukcji na podstawie badań architektoniczno-archeologicznych*, [w:] *Archaeologia et historia Urbana*, red. G. Nawrońska, Elbląg, 325–334.

Radacki Z.

1976 *Średniowieczne zamki Pomorza Zachodniego*, Warszawa.

Rymar E.

1976 *Dzieje Ziemi Choszczeńskiej w wiekach średnich*, [w:] *Ziemia Choszczeńska, przeszłość i teraźniejszość*, red. S. Lasek, Szczecin, 39–95.

2003 *Zamki rycerskie w obszarze Nowej Marchii źródłach pisanych z XIII i XIV wieku*, [w:] *Res et Fontem*, red. T. Galiński, E. Wilgocki, Szczecin, 95–109.

Tracz D.

1978 *Inwentaryzacja architektoniczno-konserwatorska PP PKZ o/Szczecin*, maszynopis w archiwum WZKZ w Szczecinie.

Wedel H. von

1894 *Geschichte des Schlossgessenenen Geschites der Grafem und Hercen von Wedel*, Leipzig.

Wilgocki E.

1979 Dokumentacja z archeologicznych badań wiertniczych przeprowadzonych w 1979 roku na terenie założenia pałacowego w Korytowie, maszynopis w archiwum WZKZ w Szczecinie.

Wołągiewicz R.

1960 *Korytowo*, „Materiały Zachodniopomorskie” 6, 627.

1976 *Ziemia Choszczeńska w starożytności i we wczesnym średniowieczu*, [w:] *Ziemia Choszczeńska, przeszłość i teraźniejszość*, red. S. Lasek, Szczecin, 9–37.